

Телефон

Лариса Письменна

Тато повів Славка в кіно. Які там показували мультики! Вони з татом обоє сміялися, не знати навіть — хто голосніше.

Додому поверталися тролейбусом. Було дуже тісно, але Славко таки проштовхався до переднього сидіння й сів. Він знав, що там місця для старих та малих. Тато ж лишився десь посеред вагона, поміж людей.

Біля Славка стояла жінка. Вона була ні стара, ні мала, просто якась дуже сумна. І бліда-бліда.

— Поступися місцем, — шепнула бабуся, що сиділа поряд.

— Я — малий, — відказав Славко. — А тьотя ще не стара.

Жінка глянула на Славка сумним поглядом.

Славко відвернувся до вікна. Вікно зацукроване морозом, і він почав прогрівати собі кругленького "п'ятачка", щоб дивитись на вулицю. Але, хоч у тролейбусі було прохолодно, щоки Славкові чомусь почали горіти, немов у літню спеку. Та він старанно дмухав і шкрябав нігтями паморозь на шибці. Коли ж почали палати й вуха, Славко обернувся і знехотя встав.

— Сідайте...

Та жінки в тролейбусі вже не було, мабуть, вона вийшла на якійсь зупинці. А на Славкове місце сів дідусь і похвалив Славка за ввічливість. Тут підійшов тато й сказав:

— Виходьмо. Ти чого такий червоний?

— Та... душно...

— Нічого собі — душно! Мороз аж тріщить, — засміявся тато. І вони хутенько побігли додому.

Вночі мороз подужчав, а далі — мов найнявся! Вже хтозна-скільки часу не пускають Славка в дитсадок, щоб не застудився. А вдома — нудно. Мама з татом на роботі, а бабуся — то порається на кухні, то йде до магазинів, а Славкові вже й іграшки набридли.

Походив, потинявся та й підійшов до телефону.

"Подзвоню татові на роботу".

Тільки він трошки забув, які цифри треба набирати на телефонному диску, а в бабусі питати не схотів. "Не мороч татові голову", — от як скаже бабуся. Але Славко надумав: якщо набирати багато разів усякі цифри — а треба набирати по шість цифр, — то врешті, певне, натрапить на татків телефон. І Славко заходився накручувати телефонний диск.

Якщо у трубці чутно короткі гудки, він знав, що ніхто не відповість, бо по телефону саме розмовляють. Якщо довгі — Славко чекав, доки якийсь чоловічий чи жіночий голос не озивався: "Слухаю. Алло, я вас слухаю!"

— У вас мого тата немає? — питав Славко.

Одні сміялися, інші сердилися, деякі розпитували — хто такий Славків тато і де він працює, але зрештою всі клали трубку, і телефон лунко гув короткими гудками.

Враз у трубці почулися якісь глухі, аж хрипкі гудки. І все ж то були довгі гудки, і Славко чекав, що хтось таки озветься.

— Це ти дзвониш, Костику? — почувся у трубці дивний, не схожий на інші голоси, голос.

— Не Костик, а Славко. А чому це ви, дядю, так захрипли?

— Славко? Кхм... кхм... шкода. А я не дядя.

— А хто ж ви такі? Вже ж не тьотя?

— Та звісно, не тьотя. Я... — у трубці почулося зняковіле покашлювання. — Я... Телефон.

Славко зареготав.

— Телефон! Авжеж!

— Не смійся, я таки Телефон. Не дурю тебе.

— Хіба ж телефон сам може розмовляти?

— Та воно-то не може, але я надто довго мовчав... Чуєш — аж голос застоявся. От я й заговорив.

— Еге, — погодився Славко. — Я зовсім не вмію довго мовчати. Навіть трошечки не вмію. А чому це ви так довго мовчали?

— Можеш казати мені "ти", — дозволив Телефон. — Розумієш, моя хазяйка вже цілий місяць лежить у лікарні, і сюди ніхто не дзвонить. Раніше багато дзвонили, а зараз я мовчу і мовчу. Добре, хоч ти подзвонив.

— Це я свого тата по телефону шукаю. А хто такий Костик?

— Він теж когось шукав і випадково натрапив на мене. А потім став дзвонити щодня, потім через день, а далі й зовсім замовк. Моя хазяйка вже тоді була хвора, і вона дуже раділа, коли Костик до неї дзвонив.

— А чому Костик покинув дзвонити?

— Не знаю. Хазяйці те було дуже прикро, вона так чекала...

— То, може, він поїхав кудись?

— Якби поїхав, я гадаю, він би попрощався...

— А може, той Костик просто забув?

— Не треба такого казати. То надто жорстоко — забути хвору людину, яка так чекає твого дзвінка.

— А де той Костик живе?

— Як мені знати? — зітхнув Телефон.

Славко замислився. А Телефон загув довгими хрипкими гудками.

Славко довго думав. А ввечері запитав у тата:

— Татку, скажи, а можна знайти хвору тьотю, яку поклали в лікарню?

— А як її звати? — і собі запитав тато.

— Не знаю...

— То в яку лікарню її поклали?

— Не знаю...

— А що ж ти знаєш?

— Я знаю, що їй покинув дзвонити якийсь Костик... І ще знаю, який у тьотиній квартирі телефон.

— О, це добре! Ану, давай туди подзвонимо.

Славко старанно набрав шість цифр на телефонному диску — він їх добре запам'ятав: двічі по 5, тричі 7 і одну четвірку. Зачувши довгі хриплі гудки, передав трубку татові.

— Алло! — сказав тато. — Алло!

Але Телефон не схотів озиватись на татів голос.

— Там нікого немає. Ну, не журися, почекай до завтра, бо зараз мені часу немає. А завтра я дізнаюся ім'я й адресу хазяйки цього телефону, — пообіцяв тато. — Тоді знайдемо й лікарню.

Тато записав номер телефону, а Славко почав чекати. Чекати було важко, бо хоча вночі Славко й не чекав, а спав, зате весь ранок і цілий день чекав нетерпляче. Коли ж з роботи повернувся тато, Славко кинувся до нього.

— Дізнався?

— Дізнався. Завтра субота, у мене вихідний, і ми з тобою підемо в лікарню, одвідаємо хвору. Тільки треба їй чогось принести.

— Я подарую їй свій новий "Конструктор"!

— Таке, — посміхнувся тато. — Вона ж не маленька, щоб гратися твоїм "Конструктором". Краще поглянь, що я по дорозі купив.

І тато витяг з портфеля прозорий пакет з жовтогарячими апельсинами. Вони були такі великі, запашні, і як же Славко їх любив!

Тато мовчки дивився, як Славко ухопив найбільшого апельсина, і вже хотів було відколупнути соковиту шкурку. Хотів, але... Зітхнувши, Славко поклав апельсин назад у пакет.

— Знаєш, татку, ми їй завтра принесемо в лікарню ці апельсини.

— Молодчага, сину! — і тато поплескав Славка по плечі.

* * *

На другий день Славко з татом поїхали до лікарні.

Татові дали білий халат, а Славкові не дали. Він би в тому халаті, мабуть, упав, наступивши на поли, бо малих халатів у лікарні не було. Пішли вгору сходами, пройшли довгим коридором. Там походжали й сиділи хворі в смугастих піжамах. Ще там снували люди в білих халатах, і тато сказав, що то — лікарі, або медсестри, або санітарки. Вони лікують та доглядають хворих.

Біля дверей одної палати тато зупинився, віддав Славкові пакет з апельсинами й, злегенька постукавши, прочинив двері. У палаті стояло аж п'ять ліжок, і на них лежало п'ятеро жінок. Славко розгублено озирнувся, але тато дуже ввічливо і спокійно спитав:

— Скажіть, будь ласка, хто тут Ганна Петрівна?

— Я, — стиха озвалась одна жінка. Славко глянув на неї й одразу впізнав. То була

та сама жінка, якій він не схотів вчасно поступитися місцем у тролейбусі. Вже не така бліда, і погляд не такий сумний, але то була вона! Славко засоромився й сховався за тата.

— Доброго здоров'я, — привітався тато й підійшов до ліжка.

— Доброго здоров'я, — лагідно відказала Ганна Петрівна і здивовано змовкла: вона ж не знала тата.

— Мій син вирішив навідати вас. От ми й прийшли.

Тато взяв Славка за плечі й підвів його до Ганни Петрівни. Славко ще дужче засоромився і, замість привітатись, поклав просто на ліжко пакет з апельсинами.

— Ой, навіщо ви... Ну, спасибі, спасибі... Сідайте, прошу.

Тато сів на білу табуретку, а Славко притулився до тата.

— Як ваше здоров'я? — запитав тато.

— Вже краще. Мене вже мають виписати з лікарні. Але я... — Ганна Петрівна розгублено усміхнулася. — Даруйте, але я... ніяк не можу вас упізнати...

— Мене ви, Ганно Петрівно, не знаєте. А мій син дзвонив до вас по телефону, — пояснив тато.

Обличчя Ганни Петрівни відразу проясніло.

— То це ти? Я знала, що ти мене не забудеш! Як же ти мене знайшов?

— Вас татко знайшов...

— А чому ж ти так довго не дзвонив? Я так чекала...

— Ну, ви тут погомоніть собі, а я побуду в коридорі, — мовив тато і вийшов.

— То чому ж ти, Костику, не дзвонив? Може, нездужав?

— Еге, — пробурмотів Славко. — Нездужав...

— Що з тобою було? — стривожилася Ганна Петрівна.

— Нічого такого... Я вже зовсім-зовсім здоровий. А ви мене... справді не впізнали?

— Я ж ніколи не бачила тебе, Костику.

Славко не знав, чи слід йому признатися, що

Ганна Петрівна один раз таки бачила його. І що він не Костик, а Славко. Але Ганна Петрівна так приязно всміхалася до нього, що він якось не зважився.

— Як хочете, то я щодня дзвонитиму... коли ви повернетесь з лікарні. Можна, я буду приходити до вас у гості?

— Ну звісно! Я буду тобі дуже рада. У мене багато гарних книжок, і я розповідатиму тобі казки. Ти ж любиш казки? Приходь!

Ганна Петрівна взяла два найкращі апельсини й подала Славкові.

— Візьми, Костику, нащо мені так багато? Візьми.

Славко потягнувся було за апельсинами, але відсмикнув руку.

— Не треба. Я ж здоровий.

Виходячи з палати, Славко з порога озирнувся. Ганна Петрівна якось так дивно дивилася йому вслід, аж не схотілося від неї йти. Славко нерішуче зупинився.

— Стривай, Костику, а ти не забув своєї обіцянки? — раптом спитала Ганна Петрівна.

— Обіцянки?..

— Пам'ятаєш, коли ми з тобою востаннє розмовляли по телефону, ти дав мені слово...

Тут саме до палати зайшов тато, почув і сказав:

— Якщо мій син дав слово, то він його дотримає.

— Еге... дотримаю...

Славкові аж заплакати хотілося, але він кріпився. Тато попрощався з Ганною Петрівною, побажав їй повного здоров'я, і вони пішли з лікарні.

* * *

Оце-то вскочив! Ну що там наобіцяв отой якийсь Костик?!

Звісно, можна було б ніколи більше не зустрічатися з Ганною Петрівною, ніколи їй не дзвонити — вона ж не знає, що Славко — не Костик... Та Славко згадував сумні очі Ганни Петрівни, а далі й не сумні, а радісні й довірливі, і розумів, що не може її одурити. От не може і все!

Вибравши час, коли біля телефону не було нікого, Славко швиденько набрав: двічі по 5, тричі по 7 і одну четвірку. Почувши довгі хрипкі гудки, він закричав:

— Алло! Алло! Це я — Славко. Ти чуєш мене, Телефон?

— Чую, — хрипко відповів Телефон. — Добре, що ти подзвонив.

— Я ходив з татом у лікарню до Ганни Петрівни.

— Спасибі, — відказав Телефон. — Ти добрий.

— Скажи, що таке пообіцяв Ганні Петрівні Костик? Коли востаннє розмовляв?

— Я... забув, — хрипнув Телефон. — То ж було давно.

— А ти пригадай! Пригадай! Я сказав, що виконаю цю обіцянку. А яку? Якщо ти не згадаєш, то вийде, що і я Ти одурю. А так не можна.

— Не можна. Ти почекай, я зараз постараюсь пригадати.

І Телефон загув так хрипко і з такою натугою, що Славко зрозумів: він щосили намагається пригадати.

— Слухай, — нарешті озвався Телефон, — я згадав. Костик обіцяв забрати до себе барса, щоб той побув у нього, доки моя хазяйка не повернеться, з лікарні. А потім барса привести до неї.

— Ага, барса... Забрати й привести... А звідки його забрати?

— Зараз пригадаю... Ту-у-у... ту-у-у... ту-у-у... Вулиця Нагірна... ні, Підгірна, ні, згадав: Загірна. Будинок 4, квартира 2. А більше я нічого не знаю.

— Загірна! — зрадів Славко. — Та ж і я живу на Загірній! Тільки наш будинок не 4, а 10. Це, мабуть, близесенько.

— От і добре, тільки не барися, — порадив Телефон і знову загув, але вже не так хрипко.

Славко дуже тішився, що так спритно зумів про все дізнатися. Правда, він не знав, хто такий барс, тому спитав у мами.

— Барс — хижий звір, — пояснила мама. — Розумієш, то така велика дика кішка.

— Дика? — злякався Славко. — Велика?

— Еге, набагато більша за тебе.

— А д-де б-барс живе? — занепокоєнось, запитав Славко.

— У високих горах.

— А що він їсть?

— Полює на диких кіз, але може напасти й на овець або інших свійських тварин. Він же хижак!

— А дітей... він не їсть?

— Та хто ж йому дасть дітей їсти? — потішила мама.

— А в нашій квартирі... барс може... жити? — допитувався Славко.

— Ну... іноді люди приручають хижаків. Але для того вони мають бути зовсім маленькі — як тільки народяться.

— Скажи, мамо, а ти не схотіла б приручити барса?

— Знаєш, — сказала мама, — з мене досить і тебе.

* * *

Славко довго непорушно стояв біля будинку. Мороз попустив, і завтра вже треба йти до дитячого садка. То що ж робити з барсом?.. А може, барс ще маленький або вже приручений?

Поволі, крок за кроком Славко став наближатися від свого будинку до того четвертого номера, де жив барс. Всього за два будинки від їхнього. Там біля під'їзду стояла велика машина, і якісь дядьки вантажили в неї меблі. Славко обережно зазирнув, а далі й зайшов до під'їзду. Якщо барс вискочить, то дядьки оборонять.

Двері одної квартири на першому поверсі були відчинені, і то з цієї квартири виносили меблі. А на дверях Славко розгледів червоне — 2.

— Ти до кого, хлопчику? — запитала сива бабуса. Вона дивилась, як переносять меблі до машини.

— Я... Я від Ганни Петрівни... Я прийшов по... — і Славко замовк. Йому навіть вимовити було страшно — "по барса".

— Ти Костик? — зраділа старенька.

— Умгу... Я обіцяв...

— Чого ж ти так забарився? Ще б хвилинку, і його б одвели до інших людей. А ти справді від Ганни Петрівни?

— Справді. Вона у лікарні лежить. Ми з татком учора ходили до неї.

— Так, Ганна Петрівна казала. Ми ввечері теж ходили до неї прощатися. Ну, почекай, я зараз тобі його виведу.

Бабуса пішла до квартири. Отут би Славкові й чкурнути, доки не пізно, але ноги чомусь ніби приросли до сходів. А за хвилину бабуса вивела на повідку... собаку.

Оце-то був пес! Білий мов сніг, пухнастий, з чорним носом і чорними очима. Ті очі були такі розумні та добрі, що Славкові враз стало весело-весело.

— Ну, прощай, Барсику, — з жалем мовила бабуса. — Гляди ж, не кривдь його, він дуже хороший. Ми його так любимо, якби не довелося виїжджати з міста — нізащо б не віддали... Костику, ти ж не скривдиш його?

— Нізачо не скривджу! — Славко погладив шовкову голову Барса. А Барс усміхнувся й лизнув йому руку. І Славко швиденько повів собаку до себе, щоб бабуся не передумала віддавати.

— Який гарний собака! Де ти його взяв? — здивувалася мама, коли Славко на повідку привів Барса додому.

— Це — Барс, — пояснив Славко. — Він не дикий і зовсім не хижий.

— То он про якого Барса ти випитував, — засміялася мама. — Звісно, цей Барс тебе не з'їсть.

— От бачиш! — зрадів Славко. — Він трохи поживе в нас...

— Як поживе? — нахмурилась мама. — Що ти вигadaв?

— Це не я вигadaв... Це... Костик обіцяв...

— То нехай він і живе у Костика. А в нас нема де.

— Ну ма-а-мочко!..

— Годі! Зараз же ми відведемо його до Костика.

— Я ж не знаю, де той Костик живе... Нехай Барс побуде у нас, доки Ганна Петрівна одужає.

— Яка Ганна Петрівна?

— Така... добра... дуже добра... Я їй обіцяв.

— Нічого не розумію, — скрикнула мама. — Хто обіцяв — ти чи Костик?

— Костик... І я... Не виганяй Барса, — і Славко заголосив на всю квартиру.

— Про що сльози? — запитав татко, заходячи до кімнати. — Ого, який пес! За татком зайшла й бабуся.

— Бачите? — сказала мама. — Узяв та й привів. Не спитавшись.

— Я ж для Ганни Петрівни... Татку, ти ж сам сказав, щоб слова дотримувати... Не проганя-йте...

— Ну, не рюмсай. — Тато поманив до себе Барса. Той підійшов і привітно помахав хвостом. — Ніхто його не проганяє: ось попросимо гарненько маму...

— Тільки сам будеш глядіти, — сказала мама Славкові, але вже не сердитим голосом.

А бабуся не сказала нічого. Просто взяла миску й насипала для Барса борщу.

Славко тихенько зняв трубку і прокрутив шість знайомих цифр.

* * *

— Ту-у-у... ту-у-у... ту-у-у...

— Алло! Ти чуєш мене, Телефон? Я привів Барса!

— Ага! Я ж казав, що ти — добрий.

— Я не дуже добрий, — признався Славко. — Я колись не схотів поступитися місцем у тролейбусі Ганні Петрівні. І ще я не признався їй, що я не Костик, а Славко,

— Ту-у-у... ту-у-у... Так... — Телефон замовк.

Славко злякався, що він тепер не схоче розмовляти. Але Телефон, помовчавши, знову озвався:

— А як там Барс? Не втече від тебе?

— Не втече! Мама спершу посердилась, а зараз анітрошечки не сердиться. Він дуже гарний!

— А знаєш, — сказав Телефон, — мабуть, це навіть краще, що ти Славко, а не Костик. Ту-у-у... ту-у-у... І ще... слухай, Славику: нікому не розповідай, що я розмовляв з тобою. Добре?

— Добре! — відказав Славко і поклав трубку.

А навіщо розповідати? Все одно — ніхто не повірить.